

Maria Vuorio: Ison kiven juureen (Tammi 2001)

Maria Vuorion kertovan kauniit runot ovat viisaita, tunnelmallisia ja tarinallisia – hauskojakin! Kokoelman runot vievät luonnon keskelle ja tuovat sen suuret ja pienet yksityiskohdat lähelle lukijaa. Pääosin riimitön teksti hoksauttaa siitä, miten monenlainen runo voi olla!

Kenelle? Jokaiselle, joka haluaa löytää luonnon oudot, hienot ja hassut ihmeet

KOTI METSÄSSÄ

Sielläkö

on leppäkertun koti, sielläkö se liikehtii?

Panee pannun hellalle, myös pienen kattilan. (s. 6.)

Lukekaa runo *Iltatunnelma* sivulta 6. Millainen on runon iltatunnelma? Miksi? Onko runossa jotain tuttua? Mitä? Muistatteko laulun *Lennä, lennä leppäkerttu ison kiven juureen*? Miten laulu jatkuu? Juuri tähän lauluun Maria Vuorion kokoelman nimi ja sen avausruno *Iltatunnelma* tuntuvat viittaavan. Ilmiönä kyseessä on intertekstuaalisuus eli tekstienvälisyys. Intertekstuaalisuus tarkoittaa siis sitä, että tekstissä viitataan johonkin toiseen tekstiin.

Aarrearkkuun on rakennettu pieni leppäkertun koti. Vertailkaa runon tekstiä ja aarrearkun miljöötä. Mitkä runossa mainituista asioista löytyvät myös aarrearkun kodista? Niiden lisäksi pikkukotiin on pujahtanut myös muutama muu aarrearkkukirjojen kansien välistä karannut esine. Hoksatteko mitkä?

Kirjoitetaan koti! Valitse jokin metsässä asuva eläin: suurensuuri, mikroskooppisen pieni tai jotain siltä väliltä. Minkälainen voisi olla tuon eläimen koti? Missä koti sijaitsee? Onko se suuri vai pieni, pimeä vai valoisa, puhdas vai sotkuinen? Minkälaisia asioita kodista löytyy? Kirjoita pieni kuvaus valitsemasi eläimen kodista sekä siitä, mitä hän kodissaan puuhailee. Jos haluat, voit mainiosti antaa eläimellesi ihmismäisiä tapoja runon leppäkertun tapaan!

OMA PUU

On tilaa,

sineä yllä ja ympärillä,

se hymyilee kaarnalla lämpimällä,

ei varjosta ketään noin korkealta. (s. 12.)

Menkää metsään ja lukekaa siellä runo nimeltä *Honka* sivulta 12. Lukekaa myös *Maanväki*-kirjasta luku *Metsän puut ja niiden haltijat* sivuilta 55–56. Jatkaa kuljeskelemalla hiljaa puiden lomassa. Jokainen saa

etsiä puista mieluisimman.

Tutkaile valitsemaasi puuta: katsele, kosketa, nuuhki, silitä – voit halatakin, jos tahdot. Onko puusi nuori vai vanha? Pieni vai suuri? Elinvoimainen vai kitukasvuinen? Millainen henkilöahmo se voisi olla? Asetu istumaan puun luokse ja kirjoita siitä pieni runo tai tarina. Otsikoksi sopii hyvin puun nimi.

HOX! Tämä harjoitus toimii erityisen hyvin, jos teette ennen metsään lähtöä hiljaisuussopimuksen: Metsäretken aikana vain opettaja saa puhua lukiessaan tekstejä ja antaessaan ohjeita. Sen jälkeen jokainen kulkee ja kirjoittaa hiljaa itsekseen. Jos haluatte, voitte lopuksi lukea metsässä juuri syntyneitä puujuttuja sekä runon *Sammal järähtää* sivulta 13. Millainen on tämän runon tunnelma? Miksi?

MUISTILISTOJA

-muista venytellä

-ole jämäkkä

-paneudu, keskity työhösi

-lepää (s. 28)

Runo voi olla miltei millainen tahansa, eikä siinä toden totta välttämättä ole riimejä! Lukekaa runo *Etanan muistilista* sivulta 28. Kirjoittakaa lisää muistilistarunoja post it -lapuille: Millainen olisi perhosen muistilista? Entäpä karhun, kyykäärmeen tai muurahaisen? Millaisen muistilistan kirjoittaisi mänty, metsätähti, kärpässieni, iso kivi, polku tai metsäniitty?

Liimaalkaa muistilistalappuja (ilman omistajaa paljastavia otsikoita) luokan seinille. Lukekaa lappuja ja yrittäkää arvata, kenen tai minkä muistilista milloinkin on kyseessä.

RUNO LIIKKUU

Tässä harjoituksessa rakennetaan runoista liikkuvia kuvia. Lopuksi runokuvat voidaan esittää muulle luokalle. Harjoituksen idean olemme oppineet oululaiselta runoteatterin uranuurtajalta **Sanna-Maija Karjalaiselta**.

Jaa aluksi luokka muutaman oppilaan ryhmiin. Kukin porukka saa yhden kirjan runoista. Esimerkiksi runot *Sammal järähtää* (s. 13), *Hämähäkin hyräily* (s. 9), *Toivon kipinä* (s. 17), *Kallion vala* (s. 34) ja *Metsässä on toimisto* (s. 41) sopivat tähän harjoitukseen hyvin.

Ryhmissä jokaisen oppilaan tehtävänä on 1) lukea runo, 2) valita siitä kolme erityisen kiinnostavaa sanaa, 3) keksiä kullekin kolmelle sanalle jokin merkitykseen sopiva liike ja 4) harjoitella omat liikkeet sujuviksi.

Seuraavaksi ryhmän yhteisenä tehtävä on 1) käydä läpi, mitkä sanat ja liikkeet kukin on valinnut ja keksinyt, 2) kokeilla ja päättää, minkälaiseen järjestykseen ryhmä asettuu lavalle, 3) harjoitella esitystä siten, että joku ryhmäläisistä lukee tekstin ääneen. Toisten tehtävänä on tehdä omat, harjoitellut liikkeet rauhallisesti ja hallitusti. Liike aloitetaan sillä hetkellä, kun siihen liittyvä runon sana lausutaan ääneen. Muu aika ollaan lavalla hiljaa, liikkumatta ja runoa kuunnellen.

Lopuksi valmiit runokuvat voidaan esittää muille ryhmille. Esitystilanteessa lukijana voi tarvittaessa toimia myös opettaja!

